

www.ketab.ir

جایگاه تربیتی زن مسلمان در فرهنگ اینار و شهادت

مولفین: مریم اسماعیلی ابوالخیری، نجمه و کیلی.

تهران: کتاب تربیت، ۱۳۹۵.

ویراستار علمی: مسلم ناظر حسین آبادی

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۵

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

شمارگان: ۱۰۰۰

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۱۹-۰۱-۰

www.ketab.ir

سرشناسه : اسماعیلی ابوالخیری، مرد، ۱۳۶۲ -
عنوان و نام پدیدآور : جایگاه تربیتی زن مسلمان در فرهنگ ایثار و شهادت /
مؤلفین مریم اسماعیلی ابوالخیری، نجمه ربیعی.
مشخصات نشر : تهران: کتاب تربیت، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری : ۲۸۰ ص.؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۱۹-۰۱-۰
قیمت: ۱۵۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
شناسه افزوده: وکیلی، نجمه
رده بندی کنگره: ۱۳۹۵ ۱۵ الف ۹ ز / DSR۱۶۲۷
رده بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۴۳
شماره کتابشناسی ملی: ۴۳۸۳۳۷۲

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	پیشگفتار.....
۴	مقدمه.....
۷	تاریخچه ایثار و شهادت.....
۱۰	ایثار و شهادت از نظر ادیان مختلف.....
۱۱	ایثار و شهادت در اسلام.....
۱۵	ایثار و شهادت در جامعه ایران.....
۱۷	ایثارگری زنان و نقش آن در پیروی از تعالیم اسلامی.....
۲۲	جنگ تحمیلی و شهادت‌طلبی و ایثار زنان ایران اسلامی.....
۲۳	حضور مستقیم زنان.....
۲۴	حضور غیرمستقیم زنان.....
۲۶	معانی و مصادیق مختلف ایثار و شهادت از دیدگاه اسلامی.....
۲۸	اهمیت و جایگاه ایثار از نگاه قرآن کریم.....
۳۳	حضرت ابراهیم (ع) بنیان‌گذار ایثار.....
۳۶	ایثار جانی.....
۳۷	ایثار مالی.....
۴۵	نمونه‌هایی از ایثار شهادت.....
۴۷	ریشه و اساس ایثار.....
۴۷	۱- اعتقادات.....

۴۸	۲- علائق ملی و میهنی
۴۸	ماهیت ایثار
۴۹	نقش ایثار
۵۱	نگاهی به مبانی ایثار
۵۱	۱- خداباوری و خداخواهی
۵۳	۲- عزت‌مداری
۵۳	۳- مرگ‌اندیشی و معادباوری
۵۴	۱- بندگی‌سازی
۵۴	۵- غلام‌مداری
۵۷	۶- عزیز، بازو
۵۷	۷- حق‌مداری
۵۸	۸- خودشکنی، تواضع رفتاری
۵۹	۹- دنیاگریزی
۶۲	ترویج ایثار در اسلام
۶۵	انگیزه‌های ایثار
۶۵	۱- خشیت الهی
۶۵	۲- فی سبیل‌الله
۶۷	۳- برای آخرت
۶۷	مصادیق ایثار
۶۹	نگاهی به مرتبه شهادت در اسلام
۶۹	شهادت در لغت
۷۰	شهادت در اصطلاح دین
۷۲	مفهوم شهادت
۷۳	شهادت ابتداء توحید

۷۴.....	اقسام شهادت و شهید.....
۷۶.....	ویژگی فرهنگ شهادت.....
۸۵.....	ارکان شهادت.....
۸۵.....	مبانی شهادت در قرآن کریم.....
۸۷.....	معانی ایثار و شهادت در احادیث و روایات.....
۹۳.....	تفاوت موت با شهادت.....
۹۶.....	شهادت برترین مرگ.....
۱۰۰.....	رحمی از شهادت.....
۱۰۲.....	بعد از شهادت.....
۱۰۴.....	سه خصوصیت شهید.....
۱۰۶.....	منطق و پیام شهید.....
۱۰۹.....	توهم نابودی و ناکامی شهید.....
۱۱۵.....	فوز عظیم.....
۱۱۷.....	حیات شهیدان در قرآن.....
۱۲۵.....	حیات برتر شهید، از عوامل مهم پایداری پیروزی.....
۱۲۶.....	مصادیق ایثار و شهادت در اسلام.....
۱۳۵.....	نقش روانشناختی زن در انتقال فرهنگ ایثار و.....
۱۳۵.....	شهادت در خانواده.....
۱۴۹.....	جایگاه و نقش زن در جهان خلقت.....
۱۵۱.....	جایگاه الهی زن از نظر اسلام.....
۱۵۱.....	نقش زن در نهاد خانواده.....
۱۵۶.....	برخی نقش‌های سازنده زن از نظر اسلام.....
۱۵۶.....	۱- نقش شوهرداری.....
۱۵۸.....	۲- نقش مادری.....

۳- نقش خانه‌داری	۱۶۰
۴- نقش تربیتی زن	۱۶۱
زن عنصر اصلی تشکیل خانواده	۱۶۳
اهمیت و نقش مادری	۱۶۵
مادری چیست	۱۶۶
عشق و محبت مادری مهمترین عامل تربیت	۱۶۷
نقش محیطی و وراثتی مادر	۱۷۰
مادر دانش محبت	۱۷۲
وظایف کلّی مادر	۱۷۲
وظایف حمایتی یا مراقبتی	۱۷۳
نقش رهبری و سایه مادر	۱۷۵
مادر سازنده شخصیت کودک	۱۷۶
حضور مادر و تأثیر آن بر تربیت کودک	۱۷۸
مادر مربی اول	۱۸۲
نقش مادر در انتقال فرهنگ ایثار و شهادت به فرزندش در مراحل مختلف رشد	۱۸۴
زمینه‌سازی فرهنگ ایثار و شهادت در دوران جنینی	۱۸۵
فرهنگ‌سازی در دوره‌ی نوزادی و کودکی	۱۸۷
فرهنگ‌سازی در دوره نوجوانی و بلوغ	۱۹۳
فرهنگ‌سازی در دوره بلوغ	۱۹۶
ویژگی‌های فردی	۲۰۰
۱- ایمان و توکل به خدا	۲۰۱
۲- اخلاص و تقوی	۲۰۵
۳- عزّت نفس	۲۰۷

۲۱۲.....	۴- مدیریت احساس:
۲۱۴.....	۵- ایثار و فداکاری
۲۱۸.....	۶- صبر و شکیبایی
۲۲۰.....	۷- عفت و پاکدامنی
۲۲۵.....	۸- شجاعت و شهامت
۲۳۲.....	ریشه‌های اجتماعی
۲۳۲.....	۱- خدمتگذاری
۲۳۴.....	۲- مردم‌داری
۲۳۶.....	۳- ریاگری
۲۳۹.....	۴- ولایت‌مداری
۲۴۲.....	۵- پشتکار
۲۴۴.....	فرجامین سخن
۲۴۶.....	فهرست منابع و مآخذ
۲۶۷.....	مقالات
۲۶۹.....	سایت‌ها:

پیشگفتار

در طول تاریخ هر جا سخن از ایثار و شهادت شده است لاجرم ردپایی از زنان ایثارگر وجود دارد، تا آنجا که به علت گستردگی فداکارهای زنان در عرصه‌ی دفاع مقدس، شرح همه آن ایثارگری‌ها ممکن نیست.

زنان در تاریخه ایثار و شهادت چه در دوران جنگ و چه بعد از اتمام جنگ نقش مهمی داشته‌اند و دارند. از جمله عوامل بسیار مهم و مؤثر در پیروزی انقلاب اسلامی ایران، حضور گسترده زنان شجاع و مؤمن در متن انقلاب اسلامی است. زنانی که در دو سنگر جهاد و دفاع، عفت و تقوا، ایمان و معنویت با دشمن به مبارزه و نبرد پرداختند و در میدان عبادت و بندگی، خانه و خانواده و تربیت فرزند از الگوی زنان عالم شدند. به هر انقلاب و نهضتی الهی بنگریم، پیش‌سال و سرنوشت ساز زنان متعهد را مشاهده می‌کنیم. بهترین نمونه‌ها حضرت زهرا (س) و زینب کبری (س) هستند. قهرمانانی که درس عبودیت و بندگی پروردگار، آزادگی و بزرگ منشی، شرافت و کرامت انسانی، دفاع از حق و عدالت و مبارزه با بیادار را به همگان آموختند. از این روست که می‌نگریم، زنان

آزاده، شجاع و مسلمان ما با قرار دادن حضرت زهرا (س)، قدم در میدان مبارزه گذارده، روحیات و ملکات الهی را در خویش جلوه گر ساختند.

زنان علاوه بر این که فرزندان، همسران، برادران و پدران خود را به مشارکت در دفاع مقدس تشویق می کردند و این تشویق را با استقبال مردان برای حضور بیشتر در جبهه ها بسیار مؤثر واقع شد، پس از شنیدن خبر شهادت بستگان و عزیزان خود، شکبایی و رنجباری کم نظیر را به نمایش گذاشتند که آن هم در تربیت روزه رزمندگان به ادامه جنگ کمک فراوانی کرد. مؤلفه ای که از روحیات قوی زنان را می توان در کلام امام خمینی (ره) و امام معظم رهبری به وضوح دید: «در عین حال که مادران، جوانان شان در جبهه شهید شده اند با کمال خوشرویی و افتخار، افتخار می کنند به این که جوان آن ها در راه اسلام شهید شده است. باز هم پیشنهاد می کنند که جوانان دیگر هم داریم و به اسرارم تقدیم می کنیم»^۱.

^۱ رضوانی، اصغر، جلوه های حضور زنان بسیجی در دفاع مقدس، در تاریخ ۱۳۸۹/۱/۱۵

لذا با توجه به نقش پررنگ زن در تعلیم و تربیت فرزندان و تأثیر آن بر جامعه، علی رغم اینکه نیمی از جمعیت جامعه را زنان تشکیل می دهند اما تأثیرگذاری نقش آنان در حفظ و تقویت روحیه ایثار و شهادت بیش از ۵۰ درصد می باشد. زیرا زن است که دارای مسئولیت خطیر انسان سازی است و بسیاری از شان هم برای دور کردن فرزندان از دامن پرمهر مادر و تمام توجه و تمرکز خود را صرف تربیت و هدایت فرزندان صحیح فرزندان سالهاست که دست به اقداماتی زده اند. لذا فرهنگ ایثار و شهادت را در صورتی می توان بین اقشار مختلف جامعه و به ویژه نسل جوان که به دلایل مختلف جامعه و فرهنگی در معرض انواع تهاجمات قرار گرفته اند، تقویت نمود که اصول تربیتی و روان شناختی موضوع را مدنظر قرار دهیم. کسی از بهترین راهبردهای تقویت این فرهنگ، معرفی اسوه ای وجود در آن است. اسوه عبارت از حالتی است که انسان به هنگام پیروی از غیر خود پیدا می کند و بر حسب اینکه پیروی از چه کسی باشد، ممکن است اسوه ای نیک برای انسان فراهم آید.^۱

^۱ باقری، خسرو، نگاهی دوباره به تربیت اسلامی، انتشارات مدرسه، ۱۳۸۸.

مقدمه

زنان نیمی از انسان‌های موجود در این جامعه را تشکیل می‌دهند که نقش بسیار مهمی در تحولات اجتماعی دارند و این حساسیت ناشی از عمق تأثیر گذاری زنان در همه ابعاد و عرصه‌های زندگی است. زن در مقام همسر و مادر، یکی از پایه‌های اصلی خانواده است و به عنوان اولین اجتماع اصیل سرپرست و رکن اصلی جامعه انسانی محسوب می‌شود. انتقال ارزش‌ها و هنجارها و الگوهای رایج فرهنگی و نهادینه‌سازی بر عهده خانواده است و زنان نقش اصلی را ایفا می‌کنند، لذا جامعه‌سازان و سالم‌سازان در گرو زنانی است که از آگاهی، بینش و تفکر صحیحی برخوردار باشند.^۱

معنویت‌گرایی و انسانیت به تعالیم اصیل اسلامی همانند جهاد، ایثار، شهادت و امر با معروف و نهی از منکر به برکت پیروزی انقلاب اسلامی در ایران گسترش یافت. فرهنگ ایثار و شهادت اساسی‌ترین حافظ آزادی و عدالت و انسانیت گردیده و اسلام را به عنوان یک دین به بشریت به سعادتمندی رهنمون می‌سازد و می‌تواند در تمام سطوح زندگی انسان راه‌گشا باشد به دنیا مطرح کرد که همه‌ی این امور به تلاش و مجاهدت امام خمینی (ره) صورت گرفت.

^۱ معمولی، غنی و خوش سخن مطهر، زهرا، بررسی نوآندیشی دینی در حقوق زنان با تکیه بر فهم معاصر از آیه ۲۴ سوره نسا، چکیده مقالات، دومین همایش نوآندیشی دینی، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه، دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۸۸.

در حال حاضر به خاطر شرایط زمانی و اجتماعی موجود که قدرتمندان مستکبر و بدخواهان نظام و اسلام از هر موقعیتی برای ضربه زدن به نظام و ملت استفاده می کنند و در صدد عقب نگه داشتن این ملت و وابستگی و از خود بیگانگی آن هستند میزان توجه به فرهنگ ایشار و شهادت خصوصاً در میان نسل جوان و نوپای جامعه که از جوانب مختلف مورد توجه به بددای مختلف بیگانه قرار گرفته است و دشمن آن را در ترس خود قرار داده است در وضعیتی است که توجه ویژه ای را می طلبد و این نشانه اهمیت بیش از حد موضوع است. برای این هدف از تألیف این کتاب این است که جایگاه تربیتی زن مسلمان را در فرهنگ ایشار و شهادت در خانواده و متون قرآنی و روایی اسلام بررسی کرده و مصداق های متعدد آن را مشخص نموده و نقش آن را در جامعه بازگو نماید.